

TRANEN OM KAPOTTE KERK

‘Ik weet nog goed dat ik onze kerk weerzag na onze terugkeer in Homs,’ zegt bibliotheekbeheerder Kifah Tanios (55). ‘De kerk was totaal verwoest: ze lag in puin. Ik huilde hard en treurde met anderen om het verlies.’

Trots vervolgt hij: ‘Gelukkig is de kerk weer opgeknapt en mooier dan ze oorspronkelijk was: het is de eerste presbyteriaanse, protestantse kerk met een glas-in-lood schildering in Syrië.’

NIET VLUCHTEN

‘Christus is ons voorbeeld, en Hij vond Zijn bestemming in het lijden,’ stelt Joseph Kassab (59), algemeen secretaris van de National Evangelical Synod of Syria and Lebanon (NESSL). ‘Wij mogen Christus daarin volgen. We hoeven niet te vluchten voor de pijn maar mogen die voelen en weten dat we door God gedragen worden in het lijden. God geeft ons alles in Christus. En toch krijgen we oorlog. Dat is voor mensen vaak een reden om ongelovig te worden óf juist naar een God te vluchten van Wie ze verwachten dat Hij al hun wensen vervult: het zijn vluchtters voor of ontkenners van pijn. Voor beide reacties moeten we waken.’

‘Wij zien vaak niet Gods bedoeling met oorlog en ellende,’ aldus ds. Joseph Kassab.

Delen van Homs zijn door de oorlog totaal verwoest.

Foto's Jaco Klamer

SERVIES AAN DIGGELEN

Kifah Tanios woonde vóór de oorlog uitbrak met zijn echtgenote, lerares Nahla Tatros (51), en zoon Shady (21) in een appartementencomplex in het oude centrum van Homs, te midden van andere christenen. Daar woonde ook de in 2014 vermoorde Nederlandse pater Frans van der Lugt. Zes christelijke flatbewoners vertrokken in de loop van de oorlog naar Amerika, Duitsland, Koeweit en Canada.

Het gezin van Kifah en Nahla verhuisde zevenmaal tijdens de oorlog: elke keer weer werd hun huis door militie omsingeld. ‘Mijn

vader ging 's morgens wel eens naar buiten om een brood te kopen,’ vertelt Shady, die deelneemt aan de kerkelijke jongerengroep Space of Hope. ‘Hij snelde over straat met zijn hoofd diep naar de grond gebogen, nederig, om niet op te vallen.’ Het gezin was wekenlang afgesloten van de buitenwereld, als ratten in een val. ‘Terwijl verschillende, zwaarbewapende militie de straten onveilig maakten, kocht een kennis, een moslim, wachtposten om zodat hij ons in veiligheid kon brengen.’ ‘Uiteindelijk zijn nu weer terechtgekomen in de flat waarin we sa-

men startten, in een totaal verwoeste wijk,' vertelt Nahla. 'Ook ónze flat was beschadigd en verbrand, en ons servies was na gebruik aan diggelen gegoooid. We hebben opgeruimd, schoongemaakt en zoveel mogelijk hersteld

ter geen toekomst omdat er geen enkel uitzicht is op werk. Het is belangrijk dat mensen bij de wederopbouw van Syrië hun eigen inkomen kunnen verdienen en voorzien in hun eigen levensonderhoud.'

en wonen nu weer in ons appartement in Homs.'

LIJKSCHOUWER

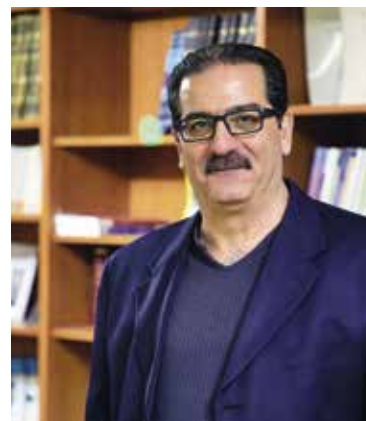
'Voor Syrische christenen zijn het zware tijden,' vinden Nahla en Kifah, terwijl ze vanuit hun grotendeels verlaten appartementencomplex uitkijken over een zwaar verwoeste stad. Volgens het echtpaar woonden vóór de oorlog zo'n honderdduizend christenen in Homs, maar van hen zijn er ongeveer tienduizend vertrokken. Vooral de jeugd verliet de stad, terwijl ouderen achterbleven zonder hulp en bijstand. 'Wij hebben dringend behoefte aan kerkleiders en missen jongeren en jonge gezinnen. De jeugd heeft hier ech-

Kifah Tanios beheert de kerkbibliotheek, die na een tijdelijke sluiting in de oorlog fungeert als ontmoetingsplek voor de bewoners van de stad. De kerk organiseert in de bibliotheek uiteenlopende activiteiten. Binnenkort vertelt er een lijkschouwer over het belang van zijn werk, juist in oorlogstijd. Een dichter bespreekt gedichten met geïnteresseerde stadsgenoten, belangstellenden kunnen een cursus Photoshop volgen, een conferentie bijwonen of verschillende talen bestuderen, en ook de vrouwenvereniging vergadert er. De bibliotheek is een geschenk van een Amerikaanse Syriër, die daarmee zijn overleden zoon, Robert Skaf, wil herdenken,

kleinzoon van een van de protestante kerkleden. Kifah: 'De kerk wil met haar activiteiten midden in het leven staan.'

KERKEN OPENEN

'Wij willen in Syrië graag nieuwe kerken openen zodat het christelijke leven zichtbaar wordt op plekken waar het voorheen niet te zien was,' zegt ds. Joseph Kassab. Hij vertelt dat de meeste aanwas in Protestantse kerken uit de Orthodoxe kerken komt, maar dat is volgens Kassab geen vooropgezet plan. Binnenkort zal een aantal dominees met pensioen gaan, maar er zullen ook binnen drie jaar zeven dominees afstuderen, dus er is geen tekort op de langere termijn. Kassab vertelt dat Armeense en protestantse kerken, met steun van de GZB, verschillende scholen runnen voor Libanese en Syrische kinderen die door de oorlog vaak leerachterstand opliepen, en blij zijn met de maaltijden die op school worden verstrekt. De protestanten besturen elf christelijke scholen: vier in Syrië en zeven in Libanon, met 10.500 scholieren, 3500 in Syrië en 7000 in Libanon, waarvan zeventig tot negentig procent moslim is. De kerken geven, met steun van de GZB, ook hulp aan hun buurtgenoten zoals aan Hassan Tarchi

Kifah Tanios in de kerkbibliotheek, die fungeert als ontmoetingsplek voor de bewoners van de stad.

(53), die ziek is en daardoor moeilijk voor inkomen kan zorgen terwijl zijn echtgenote Naha (50) nauwelijks verdient met schoonmaakwerk. Naha en dochter Karmen (19) komen, net als ruim zeshonderd andere ge- >>

Veel kinderen in Homs hebben door de oorlog een leerachterstand opgelopen.

.....

Karmen en Naha nemen een voedselpakket mee naar huis.

.....

zinnen, het maandelijks voedselpakket halen, met rijst, bonen, kaas, suiker en olie. 'Alles is schreeuwend duur geworden,' zuchten ze. 'Hoewel de oorlog hier in Homs voorbij is, zijn de problemen in Syrië nog steeds heel groot.' 'Wij willen met deze steun geen

'zieltjes winnen', ' zegt Kassab. 'Moslims kunnen in Syrië geen christen worden, christenen en joden wél moslim, want in Syrië staat de islam op de eerste plek, daarna volgen het christendom, jodendom en andere geloven in mate van belangrijkheid. Sommige Syrische moslims nemen

Christus aan, maar blijven voor de buitenwereld moslim. Libanese en Syrische kerkgemeenschappen groeien ook niet. Christenen vluchtten weg uit het Midden-Oosten: eerst door de oorlog in Libanon, nu door de oorlog in Syrië. Vijftig procent van de Syrische christenen leeft nu buiten Syrië, en grote groepen zullen niet terugkeren.'

LEIDING

'Wij zien vaak niet Gods bedoeling met oorlog en ellende,' zegt ds. Kassab. 'Als je om je heen kijkt en je openstelt voor God, ontdek je steeds meer van Zijn grootheid, die Hij laat zien in de schepping. Ons leven is de weg die we gaan om God te leren kennen. Sommige christenen leggen de uittocht van Syriërs naar Amerika en Europa en hun bekerings daar uit als de bedoeling van God. God heeft volgens hen een doel met het Syrische volk. Maar zo kun je niet omgaan met Gods leiding in je leven. God zegt wel

tegen ons: Ik ben erbij. Ik ben bij je alle dagen, ook als je lijdt.'

'Veel gebouwen liggen in Syrië in puin, bovendien zijn veel mensen getraumatiseerd door kidnapping, seksueel misbruik of verlies van familie,' vertelt een Syrische christin die ternauwernood een raketinslag overleefde en daarna naar Libanon vluchtte. 'Door alle ellende die ze hebben meegemaakt, moeten mensen eigenlijk nieuwe harten krijgen.'

De jonge vrouw, die zelf niet terug wil naar haar geboortestad Aleppo, ziet een belangrijke taak voor de gekrompen Syrische kerkgemeenschap: 'Gemeentelieden kunnen hulp bieden aan mensen in nood, zonder te letten op hun religieuze achtergrond,' zegt ze. 'De achtergebleven christenen zijn zeer gemotiveerd om in Syrië te blijven en wat van hun leven te maken.'

TOEKOMST

'Veel leeftijdsgenoten zijn vertrokken en hebben lege plekken achtergelaten', zucht zoon Shady (21), die een baan heeft en Syrië niet wil verlaten ondanks het gemis van vrienden en bekenden. 'Het raakt me diep dat veel mensen tijdens de oorlog zijn vertrokken of overleden. Vrienden zijn uit auto's en bussen gehaald, gekidnapt en vermoord. Dat doet pijn.' 'Wij weten niet wat de toekomst ons brengt, maar we voelen ons verbonden met de kerk in Homs en met onze stadsgenoten en we willen onze ouderen

Vrouwenvereniging in Homs. Tweede van links is Nahla Tatros.

niet in de steek laten,' verklaren Nahla en Kifah, die een aanbod afsloegen om naar Australië te emigreren. 'Wij hebben hoop, en daarom gaan we door,' zegt Nahla met tranen in haar ogen. 'We geloven dat God ons in Syrië een taak geeft en zal beschermen, nu en in de toekomst.'

JACO KLAMER

OP BERGEN EN IN DALEN

Je vindt ze echt overal. Op bergen en in dalen, in miljoenensteden en in kleine dorpen, in een hut van gras of in een magnifieke kathedraal. Broeders en zusters in het geloof. En hoe vaak ik dit ook meegemaakt heb, elke keer overspoelt me een gevoel van grote verwondering.

Marieke den Butter-Kommers is moeder van acht kinderen en woont in Zuidoost-Azië, waar zij en haar man als kerkplanters en in de koffiëhandel werken.

Afgelopen zondag nog... We waren in een grote, onbekende stad en liepen een kerk binnen die ons de vorige dag al opgevallen was. We werden warm welkom geheten, alsof men ons al jaren kende. We zongen mee met overbekende liederen, we vierden avondmaal en hoorden de aloude woorden uit Psalm 90. 'Leer ons zo onze dagen tellen dat wij een wijs hart verkrijgen.' De preek was indringend en bemoedigend. Na de dienst werden we uitgenodigd om samen met de hele gemeente rijst en groentesoep te eten op de vierde verdieping van het gebouw.

Daar word je toch stil van. Waar vind je zo'n warm welkom door mensen die je niet kent? Waar vind je die verbinding van het hart, zonder dat er woorden aan te pas hoeven komen?

Waar vind je zo'n warm welkom door mensen die je niet kent? Waar vind je die verbinding van het hart?

De plaats van afgelopen zondag is geen uitzondering. Dit soort plekken zijn overal op de wereld: in een bergdorp in China, waar na de kerkdienst het gemeste varken wordt geslacht; in een hut in Kenia, waar uit volle borst een lied meerstemmig wordt gezongen en waar vrouwen ondertussen pannen vol maïsappap klaarmaken voor de hele gemeente; in Engeland, waar niemand 's morgens uit de kerk alleen naar huis gaat en waar de zondagse 'roasted potatoes' vele monden voeden; in een oude kapel in Bilthoven, waar na de kerkdienst de koffie klaarstaat voor iedereen die wil.

Dat is nu de gemeenschap van de heiligen, denk ik. Verbondenheid door dezelfde geloofsbelijdenis. 'Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en van aarde...' Waar die woorden beleden worden, vallen ras, huidskleur, kerkgebouw en gewoonten weg. Wat een voorrecht is het toch om hier op aarde met rijst, varkensvlees, aardappels, maïsappap en koffie een voorproefje te krijgen van de hemel.

MARIEKE DEN BUTTER